

Den romerske forfatter Cicero om forpligtelser

Marcus Tullius Cicero (106-43 f.v.t.) var en romersk politiker, taler og forfatter med stor kulturel betydning både for sin samtid og eftertiden. Cicero var stærkt påvirket af græsk filosofi, navnlig stoicismen (se kapitel 9).

I denne tekst fra Ciceros sidste leveår forklarer han sin søn (med samme navn) vigtigheden af at sætte sig grundigt ind i den græske filosofiske tradition.

Marcus Tullius Cicero: "Forpligtelser", 1, 1-3

Marcus, min søn, du har nu studeret hos Kratippos¹ i et år, tilmed i Athen, og med en så betydelig lærer og i så vigtig en by må du være ved at flyde over med filosofiske teser og forskrifter. Den ene kan berige dig med sin viden, den anden med sine mange forbilledlige borgere. Jeg har dog altid haft stor nytte af at kombinere det græske og det latinske, ikke kun inden for filosofien, men også i min retoriske træning, og jeg synes, at du skal gøre det samme, så du behersker begge dele lige godt. På dette område har jeg jo, vil jeg mene, hjulpet mine landsmænd ganske betydeligt, og både lærde mennesker og folk, der ikke læser græsk, har givet udtryk for, at mine skrifter har bidraget til deres viden og syn på sagerne. Du skal derfor endelig fortsætte studierne hos vor tids førende filosof, og studér, så længe du vil (du bør dog holde gejsten oppe, indtil du kan være stolt af det, du har opnået). Når du så læser mine skrifter, vil de ikke afvige det store fra peripatetikernes², for vi ser jo alle os selv som sokratikere og platonikere³.

Indholdet skal du danne dig din egen mening om (her vil jeg ikke stå i vejen), men du kan uden tvivl forbedre dit latinske sprog ved at læse mine skrifter. Det, jeg siger her, må du endelig ikke opfatte som arrogant. Der er mange, der overgår mig i filosofisk viden, men når det gælder talerens særlige evne, den korrekte, klare og elegante tale, så har jeg brugt hele mit liv på at til- egne mig dette, og jeg synes derfor, at jeg er i min gode ret til at bryste mig af det.

Jeg opfordrer dig derfor på det kraftigste, min Cicero¹, til ikke kun at læse mine taler indgående, men også mine filosofiske skrifter, som efterhånden nærmer sig talerne i omfang. Godt nok er sproget mere kraftfuldt i talerne, men man bør også øve sig i denne mere ligevægtige og afdæmpede type tale. Og så vidt jeg kan se, er der ingen af grækerne, som

har formået at gøre en indsats og udrette noget inden for begge disse gener, både den offentlige tale og denne stille type diskussion. Måske med undtagelse af Demetrios fra Faleron², som kunne være et eksempel: en skarpsindig debattør, som taler knap så kraftigt, men behageligt – altså en typisk elev af Theofrast³.

Hvor vidt jeg selv har drevet det på disse to områder, må andre bedømme, men jeg har i hvert fald forsøgt mig med begge. Jeg er sikker på, at Platon ville have kunnet tale med vægt og fylde, hvis han havde villet beskæftige sig med offentlig talekunst; og hvis Demosthenes⁴ havde holdt fast i det, han lærte af Platon, og havde besluttet sig for at fremlægge det, ville han uden tvivl have kunnet gøre det vidunderligt smukt. Det samme gælder efter min mening Aristoteles og Isokrates⁵, men de holdt begge to så meget af deres egne interesseområder, at de foragtede hinanden.

Men da jeg havde besluttet at skrive en smule til dig nu og mere senere, ville jeg helst begynde med det, der passer bedst til både din alder og min autoritet. Selvom filosofierne har behandlet mange vigtige og nyttige emner inden for filosofien udførligt og præcist, er deres udsagn og forskrifter om forpligtelserne dog de mest betydningsfulde. For i alle livets aspekter er forpligtelserne helt centrale, i det offentlige såvel som det private, ude såvel som hjemme, når du beskæftiger dig med dig selv, og når du omgås andre. Ja, det ædle her i livet består slet og ret i at leve op til sine forpligtelser, det usle i at forsømme dem.

Fra: Marcus Tullius Cicero: "Forpligtelser". Udvalgt og nyoversat af Tue Emil Öhler Søvsø. Gyldendals filosofibiblioteker, 2022, s. 43-45.